

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Министерство образования и науки Республики Северная Осетия-Алания
Алагирский район
МБОУ СОШ с.Майрамадаг

Рассмотрено на заседании
педагогического совета
Протокол №1
от 31.08.2022г.

«Согласовано»
Зам. директора по УВР
 Ваниева Л.О.
От 01.09.2022г.

«Утверждено»
Директор
 Гелиева Ф.С.
Приказ №233
От 01.09.2022г.

Рабочая программа

по осетинскому языку

в 7 классе
на 2022-2023 учебный год

Составитель: Хубаева Людмила Рафаеловна
Учитель осетинского языка и литературы

Тематикон пълан 7-æм къл. (къуыри 1,5 сах., æдæппæтæй 51 сах., уыдонæй 5 сах. – контролон куыстытæ)

Н ым æц	Уроч ы ном ыр	Тем æ	Урочы мидис	Скъоладзауты архайды хуызтæ	Хæдз.к уыст
	5-6 кълæсты рацыд æрмæг фæлхат кæнын (5 сах.)				
	1.	Фонетикæ	<i>Фæлхат кæнын</i> Дамгъут. Мырты дихад хъæлæсонтæ æмæ æмхъæлæсонтыл.	Хъæлæсон æмæ æмхъæлæсон мырты тыххæй зонындзинаedtæфæлхат кæнын. Дзырдтæ алфавитон уагмæ гæсгæ фыссын.	

			Хъæлæсонты дихад лаæмæгъ æмæтыхджын хъæлæсонтыл. Цавды æгъдауттæ ирон æвзаджы. Зылангон æмæ æзылангон æмхъæлæсонтæ. Хицæн дзырдтыдих уæнгтыл.	Дзырдтæ æмæ дзырдты къордтыл цавд æвæрын. Дзырды аразæг хæйттæ хицæн кæнын. Дзырдтæ уæнгтыл дих кæнын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттæ кæсын æмæ сæ зæрдылдарын.	
			<i>Ныхасы рæст</i> Ирон æвзаг. Скъуыддзаг Нигеры уац «Къостаæмæ ирон дзырд»-æй.	Наукон-популярон текст кæсын. Тексты мидисыл ныхас кæнын. Тексты сæйраг хъуыды бæрæг кæнын. Дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Мадæлон æвзагмæ хи цæстæнгас æвдисын.	

	2.	Номдар	<i>Фæлхат кæнын</i> Номдары грамматикон нысаниуæг. Сæрмагонд æмæ иумæйаг номдартæ. Конкретон æмæ иппæрдон номдартæ. Æмбырдон номдартæ. Номдарты дзырдарæст. Номдар- ты нымæц. Номдарты тасындзæг. Номдарты синтаксисон функцитæ. Номдар æвзарины фæтк. Мырты ивынад, номдарты бирæон нымæц аразгæйæ. Номдарты растфыссынад.	Номдары тыххæй зонындзинæдтæ фæлхат кæнын. Сæрмагонд, иумæйаг, конкретон, иппæрдон æмæ æмбырдонномдартæ иртасын. Вазыгджын æмæ цыбыргонд вазыгджын номдартæ аразын. Номдартæн фонетикон, морфемон æмæ дзырдарæзтон æвзæрст кæнын. Номдарты орфограммæты хуызтæ амонин æмæ раст кæнын.	
			<i>Ныхасы рæст</i> Ирон æвзаг. Текст «Мадаелон æвзаг» – Цгъойты Х. уацæй скъуыддзæг.	Аивадон текст кæсын. Тексты мидисыл нихас кæнын. Тексты сæйраг хъуыды бæрæг кæнын. Дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Хъуыдыйæдты мидис æмбарын кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн	

				дзуапп дæттын.Мадæлон æвзагмæ хи цæстæнгас æвдисын.	
--	--	--	--	---	--

	3.	Миногон	<i>Фæлхат кæнын</i> Миногон куыд ныхасы хай. Миногонты функцитæ хъуыдыйады. Миниуæгæвдисæг миногонтæ. Ахастæвдисæг миногонтæ. Бæрцбарæнтæ. Миногонты дзырдарæзт. Миногонты синтаксисон функцитæ. Миногон æвзарыны фæтк. Мырты ивынад миногонтæ фæсæфтуанты руаджы аразгæйæ. Цавды бынат дзырdbæстыты.	Миногонты тыххæй зонындзинæдтæ фæлхат кæнын. Дзырдтæй миногонтæ аразын. Миниуæгæвдисæг æмæ ахастæвдисæг миногонтæ хицæнкæнын. Миногонты орфограммæты хуызтæ амонь æмæ раст кæнын. Тексты алыхуызон дзырдты къордтæ агурын æмæ сыл цавд æвæрын. Миногонтæн фонетикон, морфемон æмæ дзырдарæзтонæвæрст кæнын.	
--	----	---------	---	---	--

			<i>Ныхасы рæзт</i> Мысæм сæрды каникултæ. Текст «Сау денджыз» – скъуыддзаг Мæрзойты Сергейы радзырд «Космонавтты чысыл хæлар»-æй.	Аивадон текст кæсын. Дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Тексты мидисыл ныхас кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Тексты сæйраг хъуыды бæрæг кæнын. Монологон ныхасы миниуджытæ бæрæг кæнын. Тексты дзырдтæ æмæ дзырdbæстытыл, дзырдуатыл æнцайгæйæ, сæрдыгон фæлладуагъды тыххæй ныхас кæнын.	
	4.	Нымæцон	<i>Фæлхат кæнын</i> Нымæцон куыд ныхасы хай. Нымæцонты дих сæ нысаниуæгмæгæсгæ. Нымæцонты дих сæ арæзмæ гæсгæ. Ирон нымады хуызтæ. Нымæцонты растфыссынад. Нымæцон æвзарины фæтк. Æрхæцæн нысæнттæ таурагъон, фарстон, хъæрон хъуыдыйæдты.	Нымæцонты тыххæй зонындзинæдтæ фæлхат кæнын. Нымæцонты орфограммæты хуызтæ амонын æмæ раст кæнын. Ирон нымады дыууæ хуызæй пайда кæнын. Нымæцонтæн фонетикон, морфемон æмæ дзырдарæзтон æвзæрст кæнын.	

			<i>Ныхасы рæзт</i> Мысæм сæрды каникултæ. Цыбыр текст-фыстæг нымæцонтимæ.*	Текст кæсын. Хъуыдыйæдты мидис æмбарын кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Сæргæндты хуызы тексты пълан аразын. Тексты дзырдтæ æмæ дзырdbæстытыл, дзырдуатыл æнцайгæйæ, нымæцонтæй пайдагæнгæйæ хи тыххæйдзурын.	
	5.	Номивæг	<i>Фæлхат кæнын</i> Номивæг куыд ныхасы хай. Номивджыты дих сæ нысаниуæгмæгæсгæ. Номивджыты тасындзæг. Номивджыты синтаксион функцитæ. Номивæг æвзарыны фæтк. Хуымæтæг хъуыдыйад.	Номивджыты тыххæй зонындзинæдтæ фæлхат кæнын. Хъуыдыйæдтæ фыссын цухгонд бынæтты хъæугæ номивджытæ æвæргæйæ. Номивджытæн фонетикон æмæ морфологион æвзæрсткæнын. Номивджыты орфограммæты хуызтæ амонын æмæ расткæнын. Хуымæтæг хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ æвзарын.	
			<i>Ныхасы рæзт</i> Æппæты фæрнджындæр фæндаг – адæмимæ хæларæй цæрын. Скъуыддзаг журнал «Ногдзау»-æй.	Аивадон текст кæсын. Текстæн сæргонд хъуыды кæнын. Дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Хъуыдыйæдты мидис æмбарын кæнын. Фæрстыты хуызы тексты пълан кæнын. Тексты дзырдтæ æмæ дзырdbæстытыл, дзырдуатыл	

				æнцайгæйæ, хи дарыны уагыл ныхас кæнын.	
	МОРФОЛОГИ (43 сах.)				
	Мивдисæг (13 сах.)				
6.	Мивдисæг	Фæлхат кæнын Иумæйаг æмбарынад мивдисæджытыххæй. Хуымæтæг æмæ вазыгджын мивдисджытæ. Мивдисджыты разæфтуанты нысаниуджытæ. Мивдисджыты растфыссынад.	Мивдисджыты тыххæй зонындзинæдтæ фæлхат кæнын. Мивдисджыты орфограммæты хуызтæ амонын æмæ раст кæнын. Мивдисджытæн фонетикон, морфемон æмæ дзырдарæзтонæвзæрст кæнын.		

			<i>Ныхасы рæзт</i> Алцы зонын дæр хорз у. Скъуыддзаг текст«Фыссынады хæрзгæнджытæ»-йæ журнал «Ногдзау»-æй.	Нывтæм гæсгæ, тексты ныхас цауыл цаудзæн, уый бæрæгкæнын. Текст кæсын. Текстæн сæргонд хъуыды кæнын. Дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Текст мидисон хæйттыл дих кæнын æмæ сын фæрстытæйсæргæндтæ хъуыды кæнын. Диалогон ныхасы миниуджытæ бæрæг кæнын æмæ диалогаразын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттæ кæсын æмæ сæ зæрдылдарын.	
	7.	Цæугæ æмæ æдзæугæ мивдисдж ытæ	Цæугæ æмæ æдзæугæ мивдисджыты нысаниуджытæ. Цæугæ æмæ æдзæугæ мивдисджыты хицæндзинæдтæ. Æмкъай цæугæ æмæ æдзæугæ мивдисджытæ.	Цæугæ æмæ æдзæугæ мивдисджыты сæ бындуртыхъæлæсонтæм гæсгæ хицæн кæнын. Цæугæ æмæ æдзæугæ мивдисджыты сæ уидаджыхъæлæсонтæм гæсгæ хицæн кæнын. Цæугæ æмæ æдзæугæ мивдисджыты фæсæфтуан -с-мæ гæсгæхицæн кæнын.	

			<i>Фæлхат кæнын</i> Дзырды нысаниуæг. Синонимтæ. Антонимтæ. Æмбисæндтæ.	Дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Дзырдтæн синонимтæ æмæ антонимтæ агурын. Дзырдтæ æмæ фразеологизмтæй (æмбисæндтæй) пайдакæнын.	
			<i>Ныхасы рæст</i> Ацæргæ адæймагæн – кад. Цыбыр текст «Ирон æгъдаутты ахсджиагдæр æмæ рæсугъддæр» – скъуыддзаг Чеджемты Æ. чиныг «Æртхурон»-мæ гæсгæ.	Нывтæ, дзырдтæ æмæ дзырdbæстытæм гæсгæ, текстыыхасцауыл цаудзæн, уый бæрæг кæнын. Текст кæсын. Тексты сæргонд æмбарын кæнын. Тексты хатдзæгмæ хи цæстæнгас æвдисын. Монолог-тæрхæтты миниуджытæ иртасын æмæ Ацæргæ адæймаджы боны фæдыл хистæртæн арфæйы текст фыссын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттæ кæсын æмæ сæ зæрдылдарын.	

8.	Мивдисæ джы бындуртæ	Мивдисджыты бындуртæ: нырык-кон, ивгъуыд, суинаг. Нырыккон афоны бындуры арæзт. Ивгъуыд афоны бындуры арæзт. Суинаг афоны бындуры арæзт.	Мивдисæджы бындуртæ хицæн кæнын. Мивдисджыты бындурты алыхуызон мырон ивддзинаedtæ (хъæлæсонты ивд, æнæхъæн уæнгты ивд æндæртæй, æмхъæлæсонты æмхуызонад) иртасын.
		<i>Фæлхат кæнын</i> Дзырды конд. Хуымæтæг хъуыдыйад. Хъуыдыйады уæнгтæ.	Дзырдтæ сæ кондмæ гæсгæ æвзарын. Хуымæтæг хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ æвзарын.
		<i>Ныхасы рæст</i> Иры уарзон хъæбул – Къоста. Текст «Балц Къостайы номимæ баст бынæттæм» (райдайæн) – скъуыддзаг журнал «Ногдзау»-æй. Цыбыр текст Къостайы «Ирон фæндыр»-ы тыххæй (скъуыддзаг Цæллагты Валодяйы уацæй).	Текст кæсын. Текст мидисон хæйттыл дих кæнын æмæ сын сæргæндтæ хъуыды кæнын. Нывты мидисимæ баст бынæттæ тексты агурын æмæ сæ кæсын кæнæ хи ныхæстæй дзурын. Тексты æрмæгыл æнцайгæйæ диалогон ныхас аразын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттæ кæсын æмæ сæ зæрдылдарын.

9.	Мивдисæ джы здахæнтæ . Æргомон здахæн	Мивдисæджы ифтындзæг. Æргомон здахæны нысаниуæг. Цæугæ æмæ æдзæугæ мивдисджытыифтындзæг æргомон здахæны. Æххуысгæнæг мивдисджытæ кæнынæмæ уæвын/уын-ы ифтындзæг æргомон здахæны.	Æргомон здахæны мивдисджытæй пайда кæнын. Мивдисджыты æргомон здахæны суинаг афоны 3-аг цæсгомы æмæ ивгъуыд афоны 3-аг цæсгомы формæтæ растдзурын. Хъуыдыйæдтæ фыссын цухгонд бынæтты хъæугæ мивдисджытæ æвæргæйæ.
		<i>Фæлхат кæнын</i> Мивдисæджы афонтæ. Мивдисæджы бындуртæ. Цæугæ æмæ æдзæугæ мивдисджытæ. Зæронд дзырдтæ.	Мивдисæджы бындуртæ хицæн кæнын. Цæугæ æмæ æдзæугæ мивдисджытæ хицæн кæнын. Зæронд дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын.

			<i>Ныхасы рæзт</i> Иры уарзон хъæбул – Къоста Текст «Балц Къостайы номимæ бастбынæттæм» – скъуыддзаг журнал «Ногдзау»-æй.	Текст кæсын. Дзырдтæ æмæ дзырdbæстыты нысаниуджытæ æмбарынкæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Къостайы цыртдзæвæнмæ Ирон театры раз хи цæстæнгас æвдисын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттæ кæсын æмæсæ зæрдыл дарын.	
	10.	Мивдисæ джы здæхæнтæ . Бæллиццаг здæхæн	Бæллиццаг здæхæны нысаниуæг. Цæугæ æмæ æдзæугæ мивдисджыты ифтындзæг бæллиццаг здæхæны. Æххуысгæнæг мивдисджытæ кæнынæмæ уæвын/уын-ы ифтындзæг бæллиццаг здæхæны.	Бæллиццаг здæхæны мивдисджытæй пайда кæнын. Мивдисæг бæллиццаг здæхæны ифтындзæг кæнын. Бæллиццаг здæхæны мивдисджытæ æндæр здæхæнты мивдисджытæй хицæн кæнын.	
			<i>Фæлхат кæнын</i> Мивдисæджы æргомон здæхæн. Синонимтæ. Дзырды фонетикон арæзт. Дзырды хæйттæ. Хуымæтæг хъуыдыйад.	Мивдисæг æргомон здæхæны ифтындзæг кæнын. Дзырдтæн фонетикон æвзæрст кæнын. Дзырдты нысаниуджытæ æмбарынкæнын. Дзырдтæн синонимтæ агурын. Хуымæтæг хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ	

				æвзарын.	
			<i>Ныхасы рæзт</i> Иры уарзон хъæбул – Къоста. Цыбыр текст «Къоста Пятигорскы»*.	Текст кæсын. Тексты сæйраг хъуыды бæрæг кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Тексты æрмæгыл æнцайгæйæ диалогон ныхас аразын. Цыбыр уацхъуыды миниуджытæ бæрæг кæнын. Газетмæ уацхъуыд «Куыд сбæрæг кодтам Хетæгкаты Къостайы райгуыраен бон» фыссын.	
	11.	Мивдисæджы здæхæнтæ . Бадзырдон здæхæн	Бадзырдон здæхæны нысаниуæг. Цæугæ æмæ æдзæугæ мивдисджыты ифтындзæг бадзырдон здæхæны. Æххуысгæнæг мивдисджытæ кæнынæмæ уæвын/уын-ы ифтындзæг бадзырдон здæхæны.	Бадзырдон здæхæны мивдисджытæй пайда кæнын. Мивдисæг бадзырдон здæхæны ифтындзæг кæнын. Бадзырдон здæхæны мивдисджытæ æндæр здæхæнты мивдисджытæй хицæн кæнын.	

			<i>Фæлхат кæнын</i> Мивдисæджы бæллиццаг здæхæн. Синонимтæ. Антонимтæ. Дзырды комкоммæ æмæ ахæсгæ нысаниуæг. Фразеологизмтæ. Дзырды фонетикон арæзт. Дзырдыхæйттæ. Хуымæтæг хъуыдыйад.	Мивдисæг бæллиццаг здæхæны ифтындзæг кæнын. Дзырдтæн фонетикон æвзæрст кæнын. Дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Дзырдтæн синонимтæ æмæ антонимтæ агурын. Фразеологизмты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Хуымæтæг хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ æвзарын.	
			<i>Ныхасы рæзт</i> Æрдз – нæ алыварс. Цыбыр текст «Хурныгуылд» (скъуыддзаг Дзасохты Музаферы уацау «Зæрватыччыты бæстæ»- йæ).	Текст кæсын. Тексты сæргонд æмбарын кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Æрдзы æрфыст аразæг хæйттæ бæрæг кæнын. Æрдзы æрфыст аразын.	
	12.	Мивдисæджы здæхæнтæ . Фæдзæхстон тон здæхæн	Фæдзæхстон здæхæны нысаниуæг. Мивдисджыты ифтындзæг фæдзæхстон здæхæны. Æххуысгæнæг мивдисджытæ кæнын æмæ	Фæдзæхстон здæхæны мивдисджытæй пайда кæнын. Фæдзæхстон здæхæны мивдисджытæ æндæр здæхæнты мивдисджытæй хицæн кæнын.	

			уæвын/уын-ы ифтындзæг фæдзæхстон здæхæны.		
			<i>Фæлхат кæнын</i> Мивдисæджы бадзырдон здæхæн. Дзырды нысаниуæг. Синонимтæ. Дзырды фонетикон конд. Хуымæтæг хъуыдыйад.	Мивдисæг бадзырдон здæхæны ифтындзæг кæнын. Дзырдтæн фонетикон æвзæрст кæнын. Дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Дзырдтæн синонимтæ агурын. Хуымæтæг хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ æвзарын.	
			<i>Ныхасы рæст</i> Алцæмæн дæр афон ис. Дзасохты Музаферы æмдзæвгæ «Ныстуантæ». Цыбыр текст «Куыд хъæуыгæрныйæ хъазын»*.	Текст кæсын. Текстæн сæргонд хъуыды кæнын. Хъуыдыйæдты мидис æмбарын кæнын. Темæмæ гæсгæ ныхас саразын. Ирон сывæллæтты хъæзтыты тыххæй ныхас кæнын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттæ кæсын æмæ сæ зæрдылдарын.	

13.	Мивдисæг вæййын, йæ ифтындзæг. Мивдисджыты растфыссынад	Мивдисæг вæййын-ы нысаниуæг, йæ ифтындзæг. Мивдисджыты растфыссынад.	Мивдисæг вæййын ифтындзæг кæнын. Мивдисджыты орфограммæты хуызтæ амонын æмæ расткæнын.	
		<i>Фæлхат кæнын</i> Мивдисæджы фæдзæхстон здæхæн. Мивдисджыты бындуртæ. Синонимтæ. Дзырды нысаниуæг. Дзырды хæйттæ. Хуымæтæг хъуыдыйад.	Мивдисæг фæдзæхстон здæхæны ифтындзæг кæнын. Дзырдтæн фонетикон æвзæрст кæнын. Дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Дзырдтæн синонимтæ агурын. Хъуыдыйæдтæ фыссын цухгонд дамгъæтæ æвæргæйæ. Хуымæтæг хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ æвзарын.	
		<i>Ныхасы рæзт</i> Фæззыгон хъæды. Цыбыр текст «Нывгæнæг» (райдайæн) – Дзасохты Музаферы радзырд «Нывгæнæг»-æй.	Текст кæсын. Тексты сæргонд æмбарын кæнын. Монолог-æрфыст аразын. Алыхуызон эмоционалон аргъгæнæг дзырдтæй пайда кæнын. Нæ алыварс æрдзмæ ахаст хи хъуыдытæй æвдисын.	
14.	Мивдисджыты растфыссынад	Мивдисджыты растфыссынад.	Мивдисджыты орфограммæты хуызтæ амонын æмæ расткæнын.	

			<i>Фæлхат кæнын</i> Мивдисджыты бындуртæ. Синонимтæ. Дзырды нысаниуæг. Дзырды хæйттæ. Хуымæтæг хъуыдыйад.	Мивдисæджы бындуртæ хицæн кæнын. Мивдисджыты бындурты алыхуызон мырон ивдзинаæдтæ (хъæлæсонты ивд, æнæхъæн уæнгты ивд æндæртæй, æмхъæлæсонты æмхуызонад) иртасын. Дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Дзырдтæн синонимтæ агурын. Хуымæтæг хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ æвзарын.	
			<i>Ныхасы рæст</i> Фæззыгон хъæды. Цыбыр текст «Нывгæнæг» (кæрон) – Дзасохты Музаферы радзырд «Нывгæнæг»-æй.	Текст кæсын. Авторы хатдзæгмæ хи цæстæнгас æвдисын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Алыхуызон эмоционалон аргъгæнæг дзырдтæй пайдакæнын. Нæ алыварс æрдзмæ ахаст хи хъуыдытæй æвдисын. Зæрдылдарæнмæ гæсгæ æрæмбырд кæнын æрмæг нывæцæн ныффыссынæн ахæм темæйыл: «Фæззæг Ирыстоны».	

15.	Мивдисæджы æнæцæсгомон формætæ	Мивдисæджы цæсгомон æмæ æнæцæсгомон формætæ. Мивдисджыты æнæцæсгомон формæты арæзт. Мивдисджыты æнæцæсгомон формæты ифтындзæг.	Иу сæйраг уæнг (зæгъинаг) кæм ваййы, ахæм хуымæтæг хъуыдыйæдты мивдисæджы æнæцæсгомон формætæ æмæ æнæцæсгомон мивдисджытæй пайда кæнын. Дзырдты орфограммæты хуызтæ амонын æмæ раст кæнын.
		<i>Фæлхат кæнын</i> Мивдисæджы здæхæнтæ, афон, нымæц æмæ цæсгом. Синонимтæ. Дзырды нысаниуæг. Дзырды хайттæ. Хуымæтæг хъуыдыйад.	Мивдисджытæн здæхæнтæ, афон, нымæц æмæ цæсгомамонын. Дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Дзырдтæн синонимтæ агурын. Хуымæтæг хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ æвзарын.
		<i>Ныхасы рæзт</i> Дун-дунейыл балц. Цыбыр текст «Цымыдисаг хох – Америкайы»*.	Наукон-популярон текст кæсын. Текст мидисон хайттыл дих кæнын. Тексты мидисон хайттæн сæргæндтæ хъуыды кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Нывты мидисимæ баст бынæттæ тексты агурын æмæ сæкæсын кæнæ хи ныхæстæй дзурын.
16.	Контролон куыст		

17.	Мивдисджыты дзырдарæзт	Хуымæтæг æмæ вазыгджын мивдисджытæ. Мивдисджыты дзырдарæзт. Мивдисæг æвзарыны фæтк.	Хуымæтæг мивдисджытæ вазыгджын мивдисджытæй хицæн кæнын. Мивдисæгæн фонетикон, морфемон, дзырдарæзтон æмæ морфологион æвзæрст кæнын.
		<i>Фæлхат кæнын</i> Мивдисæджы æнæцæсгомон формæтæ. Мивдисæджы здæхæнтæ, афон, нымæц æмæ цæсгом. Синонимтæ. Дзырды нысаниуæг. Дзырды хæйттæ. Хуымæтæг хъуыдыйад.	Иу сæйраг уæнг (зæгъинаг) кæм ваййы, ахæм хуымæтæг хъуыдыйæдты мивдисæджы æнæцæсгомон формæтæ æмæ æнæцæсгомон мивдисджытæй пайда кæнын. Дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Дзырдтæн синонимтæ агурын. Дзырдтæн фонетикон, дзырдарæзтон æмæ морфологион æвзæрст кæнын. Хуымæтæг хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ æвзарын.

			Ныхасы рæзт Дун-дунейыл балц. Цыбыр текст «Æдзæрæг бæстæйыæдзæрæг зæхх»*.	Наукон-популярон текст кæсын. Хъуыдыйæдты мидис æмбарын кæнын. Нывты мидисимæ баст бынæттæ тексты агурын æмæ сæкæсын кæнæ хи ныхæстæй дзурын.	
18.	Мивдисджыты растфыссынад	Вазыгджын мивдисджытæ æмæ хуымæтæг мивдисджыты вазыгджын формæты растфыссынад.	Мивдисджыты орфограммаыты хуызтæ амонын æмæ расткæнын.		
		<i>Фæлхат кæнын</i> Хуымæтæг æмæ вазыгджын мивдисджытæ. Мивдисджыты дзырдарæзт. Дзырды нысаниуæг. Географион терминтæ, топонимтæ, æндæр сæрмагонд нæмттæ, æрбайсгæ дзырдтæ. Хуымæтæг хъуыдыйад.	Хуымæтæг мивдисджытæ вазыгджын мивдисджытæй хицæн кæнын. Мивдисæгæн фонетикон, морфемон, дзырдарæзтон æмæ морфологион æвзæрст кæнын. Дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Географион терминтæ, топонимтæ, æндæр сæрмагонд нæмттæ, æрбайсгæ дзырдтæй пайда кæнын. Хуымæтæг хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ æвзарын.		

			Ныхасы рæзт Дун-дунейыл балц Цыбыр текст «Морæ къуылдымтæ»* .	Наукон-популярон текст кæсын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Нывты мидисимæ баст бынæттæ тексты агурын æмæ сæкæсын кæнæ хи ныхæстæй дзурын. Тексты дзырдтæ æмæ дзырdbæстытыл, дзырдуатыл æнцайгæйæ æрдзон бынаты тыххæй дзурын.	
	Миногми (4 сах.)				
	19.	Миногми. Нырыккон афоны миногмитæ	Миногмийы нысаниуæг. Миногон æмæ миногмийы абарст. Миногми æмæ мивдисæджы абарст. Нырыккон афоны миногмиты арæзт. Миногмиты синтаксисон функцитæ.	Миногми номдар æмæ миногонæй хицæн кæнын. Миногми-бæрæгтæнинаг дзырдимæ иу цавдимæ дзурын. Мивдисджытæй нырыккон афоны миногмитæ аразын. Нырыккон афоны миногмитæн морфемон æмæ дзырдарæзтонæвзæрст кæнын.	
			<i>Фæлхат кæнын</i> Цавд дзырdbæстыты.	Дзырдты къордтыл цавд æвæрын. Географион терминтæй, топонимтæ, æндæр сæрмагонд	

			Аербайсгæ дзырдтæ. Терминтæ. Географион терминтæ, топонимтæ, гидронимтæ æмæ а.д. Хъуыдыйæдты алы хуызтæ сæ арæзтмæ гæсгæ.	нæмттæ æмæ æрбайсгæ дзырдтæй пайда кæнын. Хуымæтæг хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ æвзарын. Хуымæтæг æмæ вазыгджын хъуыдыйæдтæ кæрæдзийæ хицæн кæнын.	
			<i>Ныхасы рæст</i> Уæрæсейы æрдзы рæсугъдæрбынæттæ. Цыбыр текст «Байкал»*.	Наукон-популярон текст кæсын. Хъуыдыйæдты мидис æмбарын кæнын. Тексты сæйраг хъуыды бæрæг кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Тексты дзырдтæ æмæ дзырdbæстытыл, дзырдуатыл æнцайгæйæ æрдзон бынаты тыххæй дзурын.	
	20.	Миногми. Ивгъуыд афоны миногмитæ	Ивгъуыд афоны миногмиты арæзт. Ивгъуыд афоны миногмиты нысаниуджытæ. Ивгъуыд афоны миногмиты бындуртæ æмæ мивдисæджы ивгъуыд афоны	Ивгъуыд афоны миногмитæ сæ миниуджытæм гæсгæ иртасын. Ивгъуыд афоны миногмиты орфограммæты хуызтæ амонынæмæ раст кæнын. Мивдисджытæй ивгъуыд афоны миногмитæ аразын. Ивгъуыд афоны миногмитæн морфемон æмæ дзырдарæзтон æвзæрст кæнын.	

			бындуртæ. Ивгъуыд афоны миногмиты растфыссынад.		
			<i>Фæлхат кæнын</i> Миногмийы нысаниуæг. Миногон æмæ миногмийы абарст. Миногми æмæ мивдисæджы абарст. Нырыккон афоны миногмиты арæст. Миногмиты синтаксисон функцитæ. Терминтæ. Географион терминтæ, топонимтæ, гидронимтæ, æмæ а.д.	Миногми номдар æмæ миногонæй иртасын. Миногми-бæрæггæнинаг дзырдимæ иу цавдимæ дзурын. Нырыккон афоны миногмитæн морфемон æмæ дзырдарæзтон æвзæрст кæнын. Географион терминтæй, топонимтæ, æндæр сæрмагонднæмттæ æмæ æрбайсгæ дзырдтæй пайда кæнын. Хуымæтæг хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ æвзарын.	
			<i>Ныхасы рæст</i> Уæрæсейы æрдзы рæсугъддарбынæттæ.	Наукон-популярон текст кæсын. Хъуыдыйæдты мидис æмбарын кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын.	

			Цыбыр текст «Тундра»*.	Нывты мидисимæ баст бынæттæ тексты агурын æмæ сæкæсын кæнæ хи ныхæстæй дзурын. Тексты дзырдтæ æмæ дзырdbæстытыл, дзырдуатыл æнцайгæйæ æрдзон бынаты тыххæй дзурын.	
21.	Миногми. Суинаг афоны миногмитæ	Суинаг афоны миногмиты арæзт. Суинаг афоны миногмиты нысаниуджытæ. Миногмиты рахызтæндæр ныхасы хæйттæм.	Суинаг афоны миногмитæ сæ миниуджытæм гæсгæ иртасын. Мивдисджытæй суинаг афоны миногмитæ аразын. Миногмиты æндæр ныхасы хæйттæй хицæн кæнын (номдар, миногон).		
		Фæлхат кæнын Ивгъуыд афоны миногмиты арæзт. Миногмиты синтаксисон функцитæ. Дзырды нысаниуæг. Дзырды хæйттæ. Хуымæтæг хъуыдыйад.	Ивгъуыд афоны миногмитæ сæ миниуджытæм гæсгæ иртасын. Ивгъуыд афоны миногмиты орфограммæты хуызтæ амонынæмæ раст кæнын. Ивгъуыд афоны миногмитæн морфемон æмæ дзырдарæзтонæвзæрст кæнын. Дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Хуымæтæг хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ æвзарын.		

			<i>Ныхасы рæзт</i> Уæрæсейы историйы сыфтæ. Цыбыр текст «Сыбырмæ фæндаг»*.	Наукон-популярон текст кæсын. Тексты сæйраг хъуыды бæрæг кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Тексты дзырдтæ æмæ дзырdbæстытыл, дзырдуатыл æнцайгæйæ Уæрæсейы историйы тыххæй дзурын.	
	22.	Миногмиты растфыссынад	Вазыгджын мивдисджытæй арæзт миногмиты растфыссынад. Дзырdbæстытæй арæзт миногмиты растфыссынад. Миногми æвзарины фæтк.	Миногмиты орфограммæты хуызтæ амонь æмæ расткæнын. Миногмийæн морфологион æвæрст кæнын.	
			<i>Фæлхат кæнын</i> Миногми. Вазыгджын дзырдтæ. Æрхæцæн нысæнттæ хъуыдыйады æмхуызон уæнгтимæ.	Вазыгджын дзырдтæ аразын. Хуымæтæг хъуыдыйад æмхуызон уæнгтимæ æвзари. Æрхæцæн нысæнттæ æвæрыны æгъдауттæ æмбарын кæнын.	

			<i>Ныхасы рæзт</i> Зымагон таурæгътæ. Текст «Æрсойы фыццаг балц хъæды»* В. Бианкимæ гæсгæ (райдайæн).	Аивадон текст-радзырд хæдбарæй кæсын. Тексты сæйраг хъуыды бæрæг кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн фысгæйæ дзуапп дæттын.	
	Фæрссагми (3 сах.)				
	23.	Фæрссагми	Фæрссагмийы нысаниуæг. Фæрссагмийы арæзт. Фæрссагмийы синтаксион функцитæ. Вазыгджын фæрссагмитыарæзт.	Мивдисджытæй фæрссагмитæ аразын. Фæрссагмийæн дзырдарæзтон æвзæрст кæнын. Хъуыдыйад фæрссагмион здæхтимæ синонимон домгæвазыгджын хъуыдыйадæй ивын.	
			<i>Фæлхат кæнын.</i> Дзырды нысаниуæг. Мивдисæджы бындуртæ. Миногми.	Мивдисджыты бындуртæ хицæн кæнын. Дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Хуымæтæг хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ æвзарын.	
			<i>Ныхасы рæзт</i> Зымагон таурæгътæ. Текст «Æрсойы фыццаг балц хъæды»* В. Бианкимæ гæсгæ	Аивадон текст-радзырд кæсын. Тексты радзырдарæзæг хæйттæ (сæргонд, райдайæн, сæйраг хай, кæрон) бæрæг кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттæ кæсын	

			(дарддæр).	æмæ сæ зæрдылбадарын.	
	24.	Фæрссагми	Фæрссагмиты æххæст æмæ æнæххæст хуыз. Фæрссагми æвзарины фæтк.	Фæрссагмиты цавд æвæрын. Хъуыдыйæдтæ фæрссагмион здæхтимæ хъæугæинтонациимæ кæсын. Хъуыдыйад фæрссагмион здæхтимæ синонимон домгæвазыгджын хъуыдыйадаёй ивын. Фæрссагмитæн морфологион æвзæрст кæнын.	
			<i>Фæлхат кæнын</i> Фæрссагмийы нысаниуæг. Фæрссагмийы арæст. Æххæст æмæ æнæххæст мивдисджытæ. Дзырды нысаниуæг. Фрæзеологизмтæ.	Фæрссагмиты нысаниуæг æмбарын кæнын. Мивдисджытæй фæрссагмитæ аразын. Æххæст æмæ æнæххæст мивдисджытæ кæрæдзийæ хицæнкæнын. Фразеологизмты мидис æмбарын кæнын.	

			<i>Ныхасы рæзт</i> Зымагон таурæгътæ Текст «Æрсойы фыццаг балц хъæды»* В. Бианкимæ гæсгæ (кæрон).	Аивадон текст-радзырд кæсын. Хъуыдыйæдты мидис æмбарын кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын.	
	25.	Контролон куыст			
		Фæрсдзырд (8 сах.)			
	26.	Фæрсдзырд	Фæрсдзырд куыд сæрмагонд ныхасыхай. Фæрсдзырдты синтаксисон функцитæ.	Фæрсдзырд æндæр ныхасы хæйтты æхсæнæй иртасын. Фæрсдзырд хъуыдыйады мидæг агурын æмæ йæ уæнгтæмгæсгæ амонын.	
			<i>Фæлхат кæнын</i> Æрбайсгæ дзырдтæ. Дзырды комкоммæ æмæ ахæсгæ нысаниуæг.	Дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Æрбайсгæ дзырдтæй раст пайда кæнын.	

			<i>Ныхасы рæзт</i> Ног азы бæрæгбон алы бæстæты. Текст «Ногбоны балц Италимæ»* (журнал «Мах Дуг»-ы æрмæджытæмгæсгæ).	Аивадон текст-радзырд кæсын. Лæвæрд пыланы сæргæндтæ текстмæ гæсгæ раст равæрын. Пыланмæ гæсгæ тексты мидис хи ныхæстæй дзурын. Тексты дзырдтæ æмæ дзырdbæстытыл, дзырдуатыл æмæ ныхасы рæзты æрмæджытыл æнцайгæйæ Ногбоны тыххæй радзурын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттæ кæсын æмæсæ зæрдыл бадарын.	
	27.	Фæрсдзырдт ы дих сæ нысаниу- джытæм гæсгæ	Фæрсдзырдты дих сæ нысаниуæгмæгæсгæ: иумæйаг æмбарынад.	Фæрсдзырд æндæр ныхасы хæйтты æхсæнæй иртасын. Фæрсдзырд хъуыдыйады мидæг агурын æмæ йæ хуыз амонын.	
			<i>Фæлхат кæнын</i> Синонимтæ. Фæрсдзырды иумæйаг æмбарынад. Хуымæтæг хъуыдыйады сæйраг æмæ фæрссаг уæнгтæ.	Фæрсдзырд хъуыдыйады мидæг агурын æмæ йæ уæнгтæмгæсгæ амонын. Хуымæтæг хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ æвзарын.	

			<i>Ныхасы рæзт</i> Зымæгон цаутæ. С. Михалковы радзырд «Ног азы размæ чи ’рцыди, ахæм æцæг хабар» (Дзасохты Музаферы тæлмацмæ гæсгæ).	Аивадон текст-радзырд кæсын. Тексты радзырдаразæг хæйттæ (сæргонд, райдайæн, сæйрагхай, кæрон) бæрæг кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Тексты диалог агурын æмæ йын йæ миниуджытæ бæрæгкæнын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттæ кæсын æмæ сæ зæрдылбадарын.	
	28.	Фæрсдзырдты бæрцбарæнтæ	Фæрсдзырдты морфологион миниуджытæ. Фæрсдзырдты бæрцбарæнтæ.	Фæрсдзырд æндæр нихасы хæйтты æхсæнæй иртасын. Аргъæнæн фæрсдзырдтæй пайда кæнын. Хъуыдыйæдты æхсæн бастдзинады хуызтæ бæрæг кæнын.	
			<i>Фæлхат кæнын</i> Дзырды нысаниуæг. Миногонты бæрцбарæнтæ.	Миногонтæ æмæ фæрсдзырдтæй алы бæрцбарæнтыдзырdbæстытæ æмæ хъуыдыйæдтæ аразын. Дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын.	
			<i>Ныхасы рæзт</i> Зымæгон хъæд. Текст «Зымæгон хъæд» (скъуыддзаг Хъуппеты Мысостырадзырд	Аивадон текст-радзырд кæсын. Текстмæ гæсгæ сæвзæрæг æнкъарæнтæ æргом кæнын. Алыхуызон эмоционалон аргъæнæг дзырдтæй пайда кæнын. Нæ алыварс æрдзмæ ахаст хи хъуыдытæй	

			«Зымæгон хъæд»-æй).	æвдисын. Тексты дзырдтæ æмæ дзырdbæстытыл, дзырдуатыл æнцайгæйæ зымæгон æрдзыл ныхас кæнын.	
29.	Номдартæй арæзт фæрсдзырдтæ		Аразгæ æмæ æнæаразгæ фæрсдзырдтæ. Номдартæй арæзт фæрсдзырдтæ. Фæрсдзырдты растфыссынад.	Аразгæ фæрсдзырдтæ æнæаразгæ фæрсдзырдтæй хицæн кæнын. Фæрсдзырдты орфограммæты хуызтæ амонын æмæ раст кæнын. Аргъæнæн фæрсдзырдтæй пайда кæнын. Хъуыдыйæдты æхсæн бастдзинады хуызтæ бæрæг кæнын.	
			<i>Фæлхат кæнын</i> Номдар (иумæйаг æмбарынад, нымæц, тасындзæг). Дзырды комкоммæ æмæ ахæсгæ нысаниуæг.	Номдар тасындзæг кæнын. Иууон нымæцы номдартæй бирæон нымæцы номдартæ аразын. Дзырдтæ æмæ дзырdbæстыты нысаниуджытæ æмбарын кæнын.	

			<i>Ныхасы рæзт</i> Зивæгæй цард нæй. Радзырд «Зымæг æмæ Магуса»(Тохты Иванмæ гæсгæ).	Радзырдмæ хъусын. Радзырдæн сæргонд æрхъуыды кæнын. Радзырды мидисмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Райдайæны хуызæгмæ гæсгæ диалог дарддæр ахæццæ кæнын. Нывтæм гæсгæ текст хи ныхæстæй дзурын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттæ кæсын æмæ сæ зæрдылбадарын.	
	30.	Миногонтæ æмæ нымæцонтæ й арæзт фæрсдзырдтæ æ	Миногонтæй арæзт фæрсдзырдтæ. Нымæцонтæй арæзт фæрсдзырдтæ.	Миногонтæ æмæ нымæцонтæй арæзт фæрсдзырдтæ иртасын. Фæрсдзырдтæ миногонтæ æмæ нымæцонтæй хицæн кæнын. Хъуыдыйæдтæ фыссын цухгонд фæрсдзырдтæ æвæргæйæ.	
			<i>Фæлхат кæнын</i> Миногон (иумæйаг æмбарынад, миниуæвдисæг æмæ ахастæвдисæг миногонтæ). Нымæцон (иумæйаг æмбарынад, бæрцон æмæ рæнхъон нымæцонтæ). Географион терминтæ æмæ нæмттæ.	Миниуæгæвдисæг æмæ ахастæвдисæг миногонтæ хицæн кæнын. Нымæцонтæ сæ нысаниуджытæм гæсгæ иртасын. Географион терминтæй, топонимтæ, æндæр сæрмагонднæмттæ æмæ æрбайсгæ дзырдтæй пайда кæнын.	

			<i>Ныхасы рæзт</i> Балцы – Кавказмæ. Цыбыр текст «Кавказы фидауц» (скъуыддзаг проф. Беруаты Барисы уацæй).	Наукон-популярон текст кæсын. Дыууæ-æртæ хъуыдыйадæй тексты сæйраг хъуыды æргом кæнын. Хъуыдыйæдты мидис æмбарын кæнын. Хъуыдыйæдтæ кæронмæ ахæццæ кæнын. Æрдзы æрфысты æвзагон хицæндзинæдтæ бæрæг кæнын. Кавказы аив æмæ хъæздыг æрдзыл ныхас кæнын.	
	31.	Номивджы тæй арæзт фæрсдзыр дтæ. Номивæго н фæрсдзыр дтæ	Номивджытæй арæзт фæрсдзыр дтæ. Номивæгон фæрсдзыр дтæ.	Фæрсдзыр дтæ номивджытæй иртасын. Номивæгон фæрсдзыр дты нысаниуджытæ амонь.	
			<i>Фæлхат кæнын</i> Номивæг (иумæйаг æмбарынад, куыд дих кæнынц номивджытæ сæ нысаниуджытæм гæсгæ).	Номивджытæ сæ нысаниуджытæм гæсгæ иртасын. Географион терминтæй, топонимтæ, цæрæгойтæ æмæ зайæгойты нæмттæ, æндæр сæрмагонд нæмттæ æмæ æрбайсгæ дзырдтæй пайда кæнын.	

			Географион терминтæ, цæрæгойты æмæ зайæгойты нæмттæ. Дзырды нысаниуæг.	Дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын.	
			<i>Ныхасы рæст</i> Балцы – Кавказмæ. Цыбыр текст «Тебердайы фæдзæхстбынат»* (М.А. Ахметов, В.В. Онищенко, Д.С. Салпагаров, А.Д. Салпагаровмæ гæсгæ).	Наукон-популярон текст кæсын. Тексты хицæн темæтæ бæрæг кæнын. Тексты мидисмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Аргъæнæн фæрсдзырдтæй пайда кæнын. Æрдзы æрфысты æвзагон хицæндзинæдтæ бæрæг кæнын. Хъуыдыйæдты мидис æмбарын кæнын. Кавказы аив æмæ хъæздыг æрдзыл ныхас кæнын.	
	32.	Фæрсдзырдтæй арæст фæрсдзырдтæ . Куыд равзарын хъæуы фæрсдзырд	Фæрсдзырдтæй арæст фæрсдзырдтæ. Фæрсдзырдты растфыссынад. Фæрсдзырд æвзарыны фæтк.	Фæрсдзырдтæй арæст фæрсдзырдтæ амонын. Фæрсдзырдтæн антонимтæ агурын. Фæрсдзырдты орфограммаы хуызтæ амонын æмæ расткæнын. Фæрсдзырдты растфыссынад æмбарын кæнын. Фæрсдзырд æмæ миногон кæрæдзийæ сæ синтаксисон æууæлтæм гæсгæиртасын. Фæрсдзырдæн морфологион æвзæрст кæнын.	

	33.	Контролон куыст			
			<i>Фæлхат кæнын</i> Фæрсдзырдты арæзт номдартæ, миногонтæй, нымæцонтæй, номивджытæй. Хауæнтæ. Географион терминтæ, цæрæгойты æмæ зайæгойты нæмттæ.	Номдар тасындзæг кæнын. Фæрсдзырдтæ сæ кондмæ гæсгæ æвзарын. Географион терминтæй, топонимтæ, цæрæгойтæ æмæ зайæгойты нæмттæ, æндæр сæрмагонд нæмттæ æмæ æрбайсгæ дзырдтæй пайда кæнын.	
			<i>Ныхасы рæст</i> Балцы – Кавказмæ. Текст «Цымыдисаг урок»* Кæсæг-Балхъары паддзахадон фæдзæхст	Текст кæсын. Тексты радзырд аразæг хæйттæ (сæргонд, райдайæн, сæйрагхай, кæрон) бæрæг кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын.	

		бынаты тыххæй (М.А. Ахметов, В.В. Онищенко, Д.С. Салпагаров, А.Д. Салпагаровмæ гæсгæ) Текст «Къоста æмæ Кавказы географи» (скъуыддзаг проф. Беруаты Барисы уацæй).	Хъуыдыйæдты мидис æмбарын кæнын. Тексты диалог агурын æмæ йын йæ миниуджытæ бæрæгкæнын. Диалогон æмæ монологон ныхас аразын. Аргъгæнæн фæрсдзырдтæй пайда кæнын. Æрдзы æрфысты æвзагон хицæндзинаæдтæ бæрæг кæнын. Кавказы аив æмæ хъæздыг æрдзыл ныхас кæнын. Публицист-тикон текст кæсын. Тексты сæйраг хъуыды бæрæг кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Хъуыдыйæдты мидис æмбарын кæнын. Хъуыдыйæдты райдайæнтæ дзургæйæ æххæст кæнын. Аргъгæнæн фæрсдзырдтæй пайда кæнын. Къостайæн йæ зæрдæ тынгдæр цы хъуыддæгтыл рысти æмæ, Кавказимæ баст фæрстытæ куыд æргом кодта йæ уацты, уыдоны тыххæй ныхас кæнын.	
	ÆХХУЫСГÆНÆГ НЫХАСЫ ХÆЙТТÆ (13 САХ.)			

	Фæсæвæрд (2 сах.)				
	34.	Æххуысгæн æг ныхасы хæйттæ. Фæсæвæрд	Æххуысгæнæг ныхасы хæйттæ. Иумæйаг æмбарынад фæсæвæрдты тыххæй. Аразгæ æмæ æнæаразгæ фæсæвæрдтæ. Фæсæвæрд, йæ нысаниуæг, йæ бастдзинад, йæ разæй лæууæг дзырдтимæ. Фæсæвæрдтæ-синонимтæ.	Фæсæвæрдты нысаниуæг амонь. Фæсæвæрдтæ се 'мхуызон ныхасы хæйттæй хицæн кæнын. Фæсæвæрдты сæ разæй лæууæг дзырдтимæ иу цавдимæ дзырын.	
			<i>Фæлхат кæнын</i> Цавды æгъдауттæ. Синонимтæ. Омонимтæ. Дзырды нысаниуæг. Сæрмагонд ныхасы хæйттæ.	Дзырдты къорды цавд æвæрын. Дзырдтæ æмæ дзырdbæстыты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Дзырдтæн синонимтæ агурын. Омонимтæ кæрæдзийæ хицæн кæнын. Сæрмагонд ныхасы хæйттæ æххуысгæнæг ныхасы хæйттæй хицæн кæнын.	

--	--	--	--	--	--

			<i>Ныхасы рæзт</i> Хистæр – зондамонæг. Текст «Куырыхон хистæры амындтытæ» (Чеджемты Æхсармæ гæсгæ).	Аивадон текст кæсын. Текстæн сæргонд хъуыды кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Текст (таурæгъ) хи ныхæстæй дзурын. Хистæрты зондамындмæ хъус дарын хъæуы æви нæ, уымæ хицæстæнгас æвдисын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттæ кæсын æмæ сæ зæрдылбадарын.	
	35.	Фæсæвæрд	Фæсæвæрдты нысаниуджытæ. Фæсæвæрдты растфыссынад. Фæсæвæрд æвзарыны фæтк.	Фæсæвæрдты нысаниуджытæ амонин. Фæсæвæрдты сæ размæлаууæг дзырдтимæ иу цавдимæ дзурын. Фæсæвæрдты орфограммæты хуызтæ амонин æмæ расткæнын.	
			<i>Фæлхат кæнын</i> Фæсæвæрды иумæйаг æмбарынад. Хъуыдыйады сæйраг æмæ фæрссаг уæнгтæ.	Аразгæ фæсæвæрдтæ æнæаразгæ фæсæвæрдтæй хицæнкæнын. Хуымæтæг хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ æвзарын.	
			<i>Ныхасы рæзт</i> 23 февраль – Фыдыбæстæ хъахъхъæнæнджы бон. Цыбыр текст «Уæрæсейы, Ирыстоны намыс æмæ сæрыстырдзинад»	Публицистикон текст кæсын. Текст мидисон хæйттыл дих кæнын. Тексты мидисон хæйттæн сæргæндтæ хъуыды кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. 23 февралы – Фыдыбæстæ хъахъхъæнæнджы боны тыххæйныхас кæнын.	

			(скъуыддзаг газет «Рæстдзинад»- æй).		
	Разæвæрд (1 сах.)				
	36.	Разæвæрд	Иумæйаг æмбарынад разæвæрдытыххæй. Разæвæрдты нысаниуджытæ. Грамматикон синонимтæ (номдарразæвæрд æд- имæ æмæ номдар цæдисон хауæны). Разæвæрдты растфыссынад.	Разæвæрдты сæ фæстæ лæууæг дзырдтимæ иу цавдимæ дзурын. Разæвæрдтæ се 'мхуызон разæфтуантæй хицæн кæнын. Дзырдты орфограммæты хуызтæ амонын æмæ раст кæнын. Хъуыдыйæдтæ фыссын цухгонд разæвæрдтæ æвæргæйæ.	

			<i>Фæлхат кæнын</i> Синонимтæ. Антонимтæ. Мивдисджыты дзырдарæзт.	Мивдисджытæн дзырдарæзтон æвзæрст кæнын. Дзырдтæн æмæ дзырdbæстытæн синонимтæ æмæ антонимтæ агурын.	
			<i>Ныхасы рæст</i> 8 марты – Сылгоймæгты æппæтдунеон бон. Цыбыр текст «Уалдзæджы райдзастдæр бæрæгбон» (скъуыд-дзаг газет «Рæстдзинад»-æй)	Публицистикон текст кæсын. Тексты сæргонд æмбарын кæнын. Текст мидисон хæйттыл дих кæнын. Текстæн æмæ йæ мидисон хæйттæн сæргæндтæ хъуыдыкæнын æмæ сæ пыланы хуызы фыссын.	
	Бæттæг (4 сах.)				
	37.	Бæттæг	Бæттæгты тыххæй иумæйаг æмбарынад. Бæттæгты дих сæ арæзтмæ гæсгæ.	Бæттæгтæ се 'мхуызон ныхасы хæйттæй хицæн кæнын. Хуымæтæг, вазыгджын æмæ амад бæттæгтæ хицæн кæнын.	
			<i>Фæлхат кæнын</i> Зæронд дзырдтæ. Хъуыдыйады æмхуызон уæнгтæ. Хуымæтæг æмæ вазыгджын	Зæронд дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ æвзарын. Хуымæтæг æмæ вазыгджын хъуыдыйæдтæ кæрæдзийæ иртасын.	

			хъуыдыйæдтæ.		
			<i>Ныхасы рæст</i> Уазæгуаты – ивгъуыdmæ. Текст «Хъæутæ æмæ цæрæнтæ» (Скъуыддзаг Болатты Хъазыбеджы уацæй).	Текст кæсын. Текст мидисон хæйттыл дих кæнын. Текстæн æмæ йæ мидисон хæйттæн сæргæндтæ хъуыды кæнын æмæ сæ пыланы хуызы фыссын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Нæ рагфыдæлты цард æмæ æгъдаумæ хи цæстæнгас æвдисын.	
	38.	Бæттæг	Бабæтгæ æмæ домгæ бæттæгтæ.	Хъуыдыйæдты мидæг бастдзинады хуызтæ иртасын. Бабæтгæ æмæ домгæ бастдзинады бæттæгтæ хицæн кæнын. Дзырдтæ æмæ дзырdbæстытæй хъуыдыйæдтæ аразын. Хъуыдыйæдтæ фыссын хъæугæ бæттæгтæ æвæргæйæ. Схемæмæ гæсгæ вазыгджын хъуыдыйæдтæ аразын.	

			<i>Фæлхат кæнын</i> Дзырды нысаниуæг. Зæронд дзырдтæ. Хъуыдыйады æмхуызон уæнгтæ. Хуымæтæг æмæ вазыгджын хъуыдыйæдтæ.	Зæронд дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ æвзарын. Хуымæтæг æмæ вазыгджын хъуыдыйæдтæ кæрæдзийæиртасын.	
			<i>Ныхасы рæст</i> Уазæгуаты – ивгъуыдмæ. Текст «Хъæутæ æмæ цæрæнтæ» (Скъуыддзаг Болатты Хъазыбеджы уацæй).	Текст кæсын. Тексты сæйраг темæ æмæ дæлтемæтæ хицæн кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Текстмæ гæсгæ хъуыдыйады хицæн хæйттæй æнæхъæн хъуыдыйад аразын. Нæ рагфыдæлты цард æмæ æгъдаумæ хи цæстæнгас æвдисын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттæ кæсын æмæ сæ зæрдыл бадарын.	
	39.	Бæттæг	Аразгæ æмæ æнæаразгæ бæттæгтæ. Бæттæг æвзарыны фæтк.	Бæттæгтæ се 'мхуызон ныхасы хæйттæй хицæн кæнын. Синонимон бæттæгтæй пайда кæнын. Хъуыдыйæдтæ фыссын хъæугæ бæттæгтæ æвæргæйæ. Бæттæгæн морфологион æвзæрст кæнын.	
			<i>Фæлхат кæнын</i> Дзырды нысаниуæг. Зæронд дзырдтæ. Омонимтæ. Синонимтæ. Хъуыдыйады æмхуызон	Омонимон ныхасы хæйттæ кæрæдзийæ хицæн кæнын. Дзырдтæн синонимтæ агурын. Зæронд дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Хъуыдыйад	

			уæнгтæ. Хуымæтæг æмæ вазыгджын хъуыдыйæдтæ.	уæнгтæм гæсгæ æвзарын. Хуымæтæг æмæ вазыгджын хъуыдыйæдтæ кæрæдзийæ иртасын.	
			<i>Ныхасы рæст</i> Фæткæн – æгъдау, æгъдауæн – ном Цыбыр радзырд «Давд» (Саламты Алиханмæ гæсгæ).	Аивадон текст кæсын. Текстæн сæргонд хъуыды кæнын. Текстмæ гæсгæ пыланы фæрстытæ æмбæлгæ фæткыл æвæрын. Фарстон-дзуаппон диалоджы миниуджытæ бæрæг кæнын. Тексты фарстон-дзуаппон диалог агурын. Уырыссаг хъуыдыйæдтæ ирон æвзагмæ тæлмац кæнын. Хи дарыны уагмæ раст цæстæнгас æвдисын. Ирон дзырдтыдыгурон эквиваленттæ кæсын æмæ сæ зæрдыл бадарын.	

40.	Бæттæг	Бæттæгты стилистикон миниуджытæ.	Бæттæгты стилистикон миниуджытæ хицæн кæнын.Синонимон бæттæгтæ кæрæдзийæ ивын. Вазыгджын хъуыдыйæдтæй хуымæтæг хъуыдыйæдтæ аразын.
		<i>Фæлхат кæнын</i> Дзырды лексикон нысаниуæг. Синонимтæ. Хъуыдыйæдтæ сæ арæзмæ гæсгæ. Хъуыдыйады уæнгтæ. Хъуыдыйæдтæ, цы æнкъарæнтæ æвдисынц, уыдонмæ гæсгæ. Хъуыдыйæдтæ сæ загъды нысанмæ гæсгæ.	Дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын.Дзырдтæн синонимтæ агурын. Бæттæгæн морфологион æвзæрст кæнын. Хъуыдыйæдтæ сæ арæзмæ гæсгæ хицæн кæнын.Хъуыдыйад уæнгтæм гæсгæ æвзарын. Дзырдтæй хъуыдыйæдтæ аразын. Хъуыдыйæдты кæрон хъæугæ æрхæцæн нысæнттæ æвæрын.
		<i>Ныхасы рæзм</i> Æрцыд, ныллæуыд уалдзæг! Цыбыр текст «Уалдзыгон стъалытæ» (Дзасохты Музафермæ гæсгæ).	Аивадон текст кæсын. Текстæн сæргонд æрхъуыды кæнын. Алыхуызон эмоционалон-аргъгæнæн дзырдтæй пайда кæнын.Нывты мидисимæ баст бынæттæ тексты агурын æмæ сæ кæсын кæнæ хи ныхæстæй дзурын. Тексты дзырдтæ æмæ дзырdbæстытыл, дзырддуатыл æнцайгæйæ, æрдз уарзын

				æмæ йыл аудын – адæмæн сæфыццагдæр хæс кæй у, ууыл ныхас кæнын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттæ кæсын æмæ сæ зæрдылбадарын.	
	Хайыг (5 сах.)				
	41.	Хайыг	Хайыгты тыххæй иумæйаг æмбарынад. Хайыгты арæзт. Хайыгты равзæрд. Хайыгтæ æмæ æндæр ныхасыхæйттæ – омонимтæ.	Хайыгтæ се 'мхуызон ныхасы хæйттæй хицæн кæнын. Хъуыдыйæдтæ хайыгтимæ хъæугæ интонациимæ кæсын. Алыхуызон хайыгтæй ныхасы пайда кæнын. Тексты хайыгтæ агурын. Хъуыдыйæдтæ фыссын хъæугæ хайыгтæ æвæргæйæ.	

			<i>Фæлхат кæнын</i> Дзырды хæйттæ, дзырдтæ аразыныфæрæзтæ. Омонимтæ. Спортивон терминтæ. Ныхасы хæйттæ.	Дзырдтæ сæ кондмæ гæсгæ æвзарын. Сæрмагонд æмæ æххуысæнæг ныхасы хæйттæ хицæн кæнын. Спортивон терминтæй пайда кæнын.	
			<i>Ныхасы рæзт</i> Спорт дун-дунейы. Цыбыр текст «Спорты историйыцымыдисаг сыфтæ»*.	Наукон-популярон текст кæсын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Нывты мидисимæ баст бынæттæ тексты агурын æмæ сæ кæсын кæнæ хи ныхæстæй дзурын. Тексты дзырдтæ æмæ дзырдбæстытыл, дзырддуатыл æнцайгæйæ, Олимпæг хъæзтыты историйыл ныхас кæнын.	
	42.	Хайыгты нысаниудж ытæ	Хайыгты дих сæ нысаниуджытæм гæсгæ: сæрмагонд дзырдтæ, дзырдбæстытæ æмæ хъуыдыйæдты мидисæн уæлæмхасæн нысаниуджытæ дæттæг хайыгтæ.	Хайыгтæ се 'мхуызон ныхасы хæйттæй хицæн кæнын. Алыхуызон хайыгтæй ныхасы пайда кæнын. Тексты хайыгтæ агурын. Хъуыдыйæдтæ фыссын хъæугæ хайыгтæ æвæргæйæ.	

			<i>Фæлхат кæнын</i> Дзырды нысаниуæг. Дзырды хæйттæ, дзырдтæ аразыныфæрæзтæ. Ныхасы хæйттæ. Синонимтæ. Спортивон терминтæ.	Дзырдтæ æмæ дзырdbæстыты нысаниуджытæ æмбарынкæнын. Дзырдтæ сæ кондмæ гæсгæ æвзарын. Дзырдтæн синонимтæ агурын. Спортивон терминтæй пайда кæнын. Сæрмагонд æмæ æххуысгæнæг ныхасы хæйттæ хицæнкæнын.	
			<i>Ныхасы рæзт</i> Спорт Ирыстоны. Цыбыр текст спорты райрæзты тыххæй Ирыстоны* (скъуыддзаг Гаджиты С. чыныг «Осетия спортивная»- йæ).	Публицистикон текст кæсын. Текстæн сæргонд æрхъуыды кæнын. Пъланы фæрстытæ радзырды цауты цыдмæ гæсгæ æвæрын. Пъланмæ гæсгæ тексты мидис дзурын. Тексты дзырдтæ æмæ дзырdbæстытыл, дзырдуатыл æнцайгæйæ, спорты райрæзтæ æмæ йæ ахадын- динадылныхас кæнын.	

43.	Хайыгты нысаниудж ытæ	Хайыгты дих сæ нысаниуджытæмгæсгæ: модалон хайыгтæ.	Дзураджы ахастытæ равдисынаен хайыгтæй пайда кæнын. Амонаен, дихон æмæ тыхджындæргæнаен хайыгтæ бæрæг кæнын. Хъуыдыйæдтæ фыссын хъæугæ хайыгтæ æвæргæйæ.	
		<i>Фæлхат кæнын</i> Дзырдты хайтæ, дзырдтæ аразыныфæрæзтæ. Ныхасы хайтæ. Спортивон терминтæ. Фидаргæнаен æмæ æппæрцæг хъуыдыйæдтæ.	Дзырдтæ æмæ дзырdbастыты нысаниуджытæ æмбарынкæнын. Дзырдтæ сæ кондмæ гæсгæ æвзарын. Сæрмагонд æмæ æххуысæнæг ныхасы хайтæ хицæн кæнын. Фидаргæнаен æмæ æппæрцæг хъуыдыйæдтæ бæрæг кæнын. Спортивон терминтæй пайда кæнын.	
		<i>Ныхасы рæзт</i> Спорт Ирыстоны. Цыбыр текст «Гыццыл Ирыстоныстыр сгуйхтытæ» (скъуыддзаг журнал «Мах дуг»-æй)	Публицистикон текст кæсын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Тексты дзырдтæ æмæ дзырdbастытыл, дзырдуатыл æнцайгæйæ, Ирыстоны зындгонд спортсменты тыххæй ныхаскæнын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттæ кæсын æмæ сæ зæрдыл бадарын.	
44.	Хайыгты нысаниудж ытæ	Хайыгты дих сæ нысаниуджытæмгæсгæ: æнкъарæнтæ æвдисæг хайыгтæ.	Æнкъарæнтæ æвдисæг хайыгтæ бæрæг кæнын. Формæаразæг æмæ дзырдарæзæг хайыгтæ бæрæг кæнын. Дзырдты орфограммæты хуызтæ амонь æмæ раст	

			Хайыгты растфыссынад. Хайыг æвзарыны фæтк.	кæнын. Хайыгæн морфологион æвзæрст кæнын.	
			<i>Фæлхат кæнын</i> Дзырдты хæйттæ, дзырдтæ аразыны фæрæзтæ. Ныхасы хæйттæ. Спортивон терминтæ.	Дзырдтæ сæ кондмæ гæсгæ æвзарын. Сæрмагонд æмæ æххуысæнæг ныхасы хæйттæ хицæн кæнын. Спортивон терминтæй пайда кæнын.	
			<i>Ныхасы рæзт</i> Спорт Ирыстони. Скъуыддзаг Хуыгаты Георы пъесæ «Мæ богал»-æй.	Драмон уацмысæй скъуыддзаг хибарæй кæсын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн фысгæйæ дзуапп дæтттын. Спорт æмæ физикон культурæмæ хи цæстæнгас æвдисын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттæ кæсын æмæ сæ зæрдыл бадарын.	

	45.	Контролон куыст			
		Æвастхъæр (3 сах.)			
	46.	Æвастхъæр	Иумæйаг æмбарынад æвастхъæрытыххæй. Æвастхъæрты дих сæ нысаниуджытæм гæсгæ: æнкъарæнæвдисæг хайыгтæ. Хайыгтимæ æрхæцæн нысæнттæ æвæрыны æгъдæуттæ. <i>Фæлхат кæнын</i> Ныхасы хайттæ. <i>Ныхасы рæзт</i> Стыр Уæлахизы рухс. Цыбыр текст «Æдзæрд хæстоны ныхас» (Туаты Сергеймæ гæсгæ).	Æвастхъæрты бæлвырд уагæй дзурын (хъæлæс бæрзонддæркæнын, хъæлæсонтæ дæргъвæтинай дзурын). Æвастхъæры стилистикон нысаниуджытæ иртасын. Æнкъарæнтææвдисæг æвастхъæртæ бæрæг кæнын. Дзырдты орфограммæты хуызтæ амонын æмæ раст кæнын. Æвастхъæртимæ хъæугæ æрхæцæн нысæнттæ æвæрын. Хъуыдыйæдтæ фыссын хъæугæ æрхæцæн нысæнттææвæргæйæ. Ныхасы хайттæ кæрæдзийæ сæ сæйраг æууæлтæм гæсгæхицæн кæнын. Аивадон текст кæсын. Текст мидисон хайттыл дих кæнын. Тексты мидисон хайттæн сæргæндтæ хъуыды кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Нывты мидисимæ баст бынæттæ тексты агурын æмæ сæкæсын кæнæ хи ныхæстæй дзурын. Тексты дзырдтæ æмæ дзырдбæстытыл, дзырдутыл æнцайгæйæ, Фыдыбæстæмæ, фыдыуæзæгмæ ахаст æвдисын, Стыр Уæлахизы бон æрæмысын.	

				Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттæ кæсын æмæ сæ зæрдылбадарын.	
	47.	Æвастхъæр	Æвастхъæрты дих сæ нысаниуджытæм гæсгæ: архайдмæ разæнгардгæнæг хайыгтæ. Хайыгтимæ æрхæцæн нысæнттæ æвæрыны æгъдæуттæ. Аразгæ æмæ æнæаразгæ æвастхъæртæ. Мырфæзмæн дзырдтæ.	Æвастхъæрты бæлвырд уагæй дзурын (хъæлæс бæрзонддæркæнын, хъæлæсонтæ дæргъæтинай дзурын). Æвастхъæры стилистикон нысаниуджытæ иртасын. Архайдмæ разæнгардгæнæг æвастхъæртæ бæрæг кæнын. Æвастхъæртæ се 'мхуызон ныхасы хайтгæй хицæн кæнын. Дзырдты орфограммæты хуызтæ амонын æмæ раст кæнын. Æвастхъæртимæ хъæугæ æрхæцæн нысæнттæ æвæрын. Хъуыдыйæдтæ фыссын хъæугæ æвастхъæртæ æвæргæйæ.	

				Дзырдтæ æмæ æвастхæртимæ хъуыдыйæдтæ хъуыдыкæнын. Текстæй мырфæзмæн дзырдтимæ хъуыдыйæдтæ фыссын.		
			Фæлхат кæнын Ныхасы хæйттæ.	Ныхасы хæйттæ кæрæдзийæ сæ сæйраг æууæлтæм гæсгæ хицæн кæнын.		
			Ныхасы рæзт Стыр Уæлахизы рухс. Цыбыр текст «Хæстоны мысинæгт» (скъуыддзаг Хъайтыхъты Азæмæты мысинæгтæй).	Аивадон текст кæсын. Текстæн сæргонд хъуыды кæнын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Тексты дзырдтæ æмæ дзырdbæстытыл, дзырдуатыл æнцайгæйæ, Фыдыбæстæйы Стыр хæстмæ хи ахаст æвдисын, Стыр Уæлахизы бон æрæмысын. Ирон дзырдты дыгурон эквиваленттæ кæсын æмæ сæ зæрдылбадарын.		
	7-æм къласы рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын (3 сах.)					
	48-50.	Ныхасы хæйтты растфыссын ад	Фæлхат кæнын Æрбайсгæ дзырдтæ. Зæронд æмæ ног дзырдтæ. Синонимтæ. Дзырдты растфыссынад. Æрхæцæн нысæнттæ	Æрбайсгæ дзырдтæй пайда кæнын. Зæронд æмæ ног дзырдты нысаниуджытæ æмбарын кæнын. Дзырдтæн синонимтæ агурын. Дзырдты орфограммæты хуызтæ амонын æмæ раст кæнын. Хъуыдыйады хъæугæ æрхæцæн нысæнттæ æвæрын.		

			æвæрыныæгъдæуттæ.		
			<i>Ныхасы рæзт</i> Ирон æвзагзонынады дæсны. Цыбыр текст «Иры хæрзгæнæг» Вс. Миллеры тыххæй (скъуыддзаг Гæбæраты Никъала æмæ Агънаты Æхсары уацæй).	Наукон текст кæсын. Текстмæ гæсгæ фæрстытæн дзуапп дæттын. Текст хи ныхæстæй дзурын. Текстмæ гæсгæ дзырдбыд æххæст кæнын.	
	51.	Контролон куыст			

Сайраг домæнтæ 7-æм къласы скъоладзауты зонындзинæдтæ æмæ арæхстдзинæдтæм

Скъоладзаутæ хъуамæ зоной:

- 7-æм къласы æвзагæй цы темæтæ сахуыр кодтой, уыдонæн сæ сайрагдæрты раиртæстытæ;
- мивдисæджы здæхæнтæ æмæ афонтæ;
- миногми æмæ фæрссагми, сæ арæзт;
- фæрссагмион здæхт;
- фæрсдзырды нысаниуæг æмæ грамматикон æууæлтæ;
- æххуысгæнæг ныхасы хæйтты лексикон-грамматикон бæрæггæнæнтæ;
- разæвæрдтæ æмæ сæ 'мхуызон разæфтуантæ;
- бабæттæ æмæ домгæ бастдзинады бæттæгтæ, сæ хæстæ;
- синонимон бæттæгтæ;
- æмхуызон дзырдтæй загъд ныхасы хæйттæ кæрæдзийæ иртасын;
- алыхуызон ныхасы хæйттимæ баст цавды æгъдæуттæ;
- ирон æмæ дыгурон диалектты иуæй-иу лексикон-грамматикон хицæндзинæдтæ.

Скъоладзаутæ хъуамæ арæхсой:

- дзырдты орфограммæты хуызтæ амонын æмæ раст кæнынмæ;
- аргъгæнæн-æнкъарæнджын, фæлгонцджын дзырдтæй текстты стиль æмæ жанрмæ гæсгæ пайда кæнынмæ;
- иу сайраг уæнг (зæгъинаг) кæм ваййы, ахæм хуымæтæг хъуыдыйæдты мивдисæджы æнæцæсгомон формæтæ æмæ æнæцæсгомон мивдисджытæй пайда кæнынмæ;
- миногми номдар æмæ миногонæй иртасынмæ;
- фæрссагми æмæ фæрссагмион здæхтытимæ хъуыдыйæдтæ аразынмæ;
- хъуыдыйад фæрссагмион здæхтимæ синонимон домгæвазыгджын хъуыдыйадæй ивынмæ;
- фæсæвæрдтæ, хайыгтæ æмæ бæттæгтæ сæ 'мхуызон (омонимон) ныхасы хæйттæй хицæн

кæнынмæ;

- хъуыдыйæдтæ хайыгтимæ раст кæсынмæ;
- синонимон баттæгтæ кæрæдзийæ ивынмæ;
- диалогтæ, полилогты архайынмæ; этикетон ныхасæй пайда кæнынмæ;
- монологты алы хуызтæ аразынмæ;
- текст аразынмæ, йæ иу хай кæнæ текст æнæхъæнæй хи ныхæстæй дзурынмæ;
- диктант, изложени, сочинени фыссынмæ, адæймаджы бакасты, æрдзы æрфыст кæнынмæ; фыстæг, текст конспект, газетмæуацхъуыд, арфæйы гæххæтт, автобиографи, хъайтары характеристика фыссынмæ;

- ныхасы хэйтты синтаксисон хæстæ бæрæг кæнынмæ;
- фонетикон, дзырдарæзтон, лексикон, морфологион, синтаксисон æвзæрст кæнынмæ.